

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.411.001.01.2015
D/15/501

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/15/501 – Realizacja programów wieloletnich z zakresu inwestycji budowlanych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontrolerzy	1. Aneta Karska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 92897 z dnia 19 stycznia 2015 r. 2. Paweł Siuda, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 91049 z dnia 12 stycznia 2015 r. i nr 92937 z dnia 10 marca 2015 r. 3. Maciej Sterczała, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 92909 z dnia 3 lutego 2015 r. 4. Kazimierz Pierchlewicz, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr 92910 z dnia 3 lutego 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-10)
Jednostka kontrolowana	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu ul. Wieniawskiego 1, 61-712 Poznań (zwany dalej: Uczelnią lub UAM)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Prof. dr hab. Bronisław Marciniak, Rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli realizacja programu wieloletniego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, na który łączne nakłady z budżetu państwa w całym okresie jego realizacji do końca 2014 r. wyniosły 492 782 tys. zł, istotnie przyczyniła się do rozwoju Uczelni. Zrealizowane inwestycje wpłynęły na poprawę warunków lokalowych, a tym samym polepszyły warunki prowadzenia badań naukowych oraz kształcenia studentów. Wartość kosztorysowa inwestycji zrealizowanych (do końca 2014 r.) wyniosła 516 207 tys. zł, a pozostałych do realizacji - 30 545,4 tys. zł. Uczelnia była przygotowana do realizacji inwestycji w ramach programu wieloletniego. Posiadała kompletną i aktualną dokumentację inwestycji, m.in. programy inwestycji, dokumentację projektową, pozwolenia na budowę. Umowy z wykonawcami zostały zawarte w trybie i na zasadach określonych przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych¹. Gwarantowały one wykonanie zaplanowanego zakresu rzeczowego. Uczelnia prawidłowo wydatkowała i rzetelnie rozliczała środki publiczne na realizację badanych inwestycji.

Kontrola wykazała jednak nieprawidłowości polegające na niewyegzekwowaniu przez Uczelnię swoich uprawnień związanych z instytucją zabezpieczenia należytego wykonania umowy oraz nienaliczeniu kary umownej za opóźnienia w usunięciu wad stwierdzonych przy odbiorze końcowym w ramach inwestycji dotyczącej budowy dróg, parkingów i zagospodarowania terenu przy Wydziale Chemii. Nieprzestrzeganie zapisów umowy dotyczących zasad wypłaty wynagrodzenia wykonawcy w ramach ww. inwestycji, skutkowało natomiast zgłoszeniem wobec Uczelni przez podwykonawcę roszczeń za wykonane i odebrane roboty, mimo iż Uczelnia uregulowała należności za te roboty na rzecz wykonawcy.

¹ Dz.U. z 2013 r., poz. 907, tj. ze zm.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Przygotowanie inwestycji do realizacji

Opis stanu
faktycznego

1.1. Program wieloletni p.n. „Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu 2004-2011” ustanowiony został ustawą z dnia 22 lipca 2004 r.² i był dwukrotnie aktualizowany, tj. ustawą z dnia 5 sierpnia 2010 r.³ i ustawą z dnia 26 czerwca 2014 r.⁴

Pierwsza aktualizacja programu (w 2010 r.) polegała na zwiększeniu wartości kosztorysowej zadań inwestycyjnych objętych programem z 415 726 tys. zł w 2004 r. do 600 937 tys. zł (o 185 211 tys. zł), przy wzroście dofinansowania z budżetu państwa z kwoty 311 726 tys. zł w 2004 r. do 500 711 tys. zł (o 188 985 tys. zł) oraz wydłużeniu realizacji programu o cztery lata (do roku 2015). Druga aktualizacja, z 2014 r., zakładała obniżenie wartości kosztorysowej zadań inwestycyjnych objętych programem do 546 753 tys. zł (o 36 184 tys. zł w stosunku do 2010 r.), przy założonych środkach budżetowych w wysokości 500 711 tys. zł oraz wydłużeniu realizacji programu o dwa lata (do roku 2017). W ustawie z 2004 r. założono zatem, że nakłady budżetu państwa na dofinansowanie programu będą stanowiły 75% wartości kosztorysowej zadań inwestycyjnych. Po nowelizacji z 2010 r., nakłady budżetu państwa wzrosły do 83% wartości kosztorysowej zadań inwestycyjnych, a po 2014 r. – do 92%. Zmiany te były uzgodnione i zatwierdzone przez dysponenta środków budżetowych.

Zmiany terminów rozpoczęcia zadań inwestycyjnych i kosztów realizacyjnych były spowodowane:

- znacznym wzrostem cen materiałów i usług budowlanych (w tym wzrostem stawek VAT),
- wydłużeniem terminów uzyskania decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz pozwoleń na budowę spowodowanym brakiem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;
- przeciągającymi się postępowaniami administracyjnymi mającymi na celu wydanie decyzji o oddziaływaniu realizowanych inwestycji na środowisko,
- długotrwałymi procedurami przetargowymi w wyniku licznych protestów,
- opóźnieniami w wykupie gruntów, z uwagi na nieuregulowany stan prawny oraz procedurami wywłaszczeniowymi, powodującymi zwiększenie cen w porównaniu do założeń z 2004 r.

(dowód: akta kontroli str. 76-130)

Realizacja programu od 2004 r. do końca 2014 r. pozwoliła na: dokończenie budowy Wydziału Biologii oraz Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych, budowę budynku Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa, dokonanie częściowego wykupu gruntu oraz zagospodarowanie terenu wokół Wydziału Biologii, Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych oraz Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa, budowę Hali Sportowej, budowę Wydziału Chemii (etap I i etap II – segment A i G), budowę dróg, parkingów i zagospodarowanie terenu przy Wydziale Chemii, budowę Kolegium UAM w Pile (budynek naukowo – dydaktyczny), rozbudowę Wydziału Pedagogiczno-Artystycznego w Kaliszu, budowę Wydziału Humanistycznego (Historycznego).

(dowód: akta kontroli str. 11-130)

² Dz.U. z 2004 r., Nr 192, poz. 1962.

³ Dz.U. z 2010 r., Nr 155 poz. 1042–zmianie uległa m.in. nazwa programu na: „Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu 2004-2015”.

⁴ Dz.U. z 2014 r., poz. 1119–zmianie uległa m.in. nazwa programu na: „Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu 2004-2017”.

W wyniku aktualizacji programu w 2010 r. ograniczono zakres rzeczowy planowanych inwestycji, w stosunku do założeń z 2004 r., i zrezygnowano z: budowy sali sportowej i wykonania robót wykończeniowych segmentu E budynku dydaktycznego Wydziału Pedagogiczno-Artystycznego w Kaliszu, budowy domów studenckich i sali sportowej w Kolegium UAM w Pile oraz rozbudowy Collegium Polonicum w Słubicach (budowy pływalni).

(dowód: akta kontroli str. 76-116)

W 2014 r., w stosunku do założeń z 2010 r., wyłączono z programu zadanie polegające na budowie domów studenckich (z wyjątkiem wykupu gruntów), na rzecz jego realizacji w trybie partnerstwa publiczno-prywatnego. Z uwagi na prowadzony dialog techniczny z wyłonionymi partnerami prywatnymi planowane zakończenie tego zadania ma nastąpić po 2017 r. Taka zmiana ma poprawić sytuację negocjacyjną Uczelni i spowodować uzyskanie lepszych warunków umowy. Wartość planowanych w programie inwestycji uległa tym samym zmniejszeniu o 54 184 tys. zł.

Ponadto w zaktualizowanym w 2014 r. programie zrezygnowano z zakupu części pierwszego wyposażenia Wydziału Chemii (gdyż wykorzystano część istniejącego). Z uwagi na powyższe oraz w związku z rozstrzygnięciami przetargów, przeznaczono kwotę 8 154 tys. zł środków własnych na zagospodarowanie terenu i pierwsze wyposażenie Wydziału Humanistycznego (Historycznego)⁵.

(dowód: akta kontroli str. 86-134)

W latach 2011-2014 w ramach programu, zakończono realizację czterech zadań: budowę Wydziału Chemii segment B,C,D,E,F i stanu surowego A, Wydziału Chemii segment A i G⁶, budynku dydaktycznego Kolegium UAM w Pile, oraz budynku dydaktycznego blok E Wydziału Pedagogiczno-Artystycznego w Kaliszu. Na te zadania, w ramach programu wieloletniego wydatkowano 244 538,1 tys. zł, w tym 235 097,0 tys. zł ze środków budżetu państwa, 6 441,1 tys. zł ze środków własnych, a 3 000,0 tys. zł stanowiło dofinansowanie z Urzędu Miasta Kalisza.

Zadaniami rozpoczętymi, a nie zakończonymi w latach 2011 - 2014 były: budowa Budynku Wydziału Humanistycznego (Historycznego), zakup gruntów - Kampus Morasko, zakup gruntów - II etap Kampus Morasko oraz drogi, parkingi i zagospodarowanie terenu przy Wydziale Chemii. Na te zadania, w ramach programu wieloletniego wydatkowano 87 044,6 tys. zł, w tym 84 762,0 tys. zł ze środków budżetu państwa, 2 282,6 tys. zł ze środków własnych. Wielkość nakładów planowana do zakończenia tych inwestycji wynosi 12 339,2 tys. zł.

Do realizacji pozostało także dokończenie budowy uniwersyteckich obiektów sportowych, tj. budowa obiektów sportowych niekubaturowych⁷: kortów tenisowych, stadionu lekkoatletycznego i boiska do piłki plażowej. Zadanie to nie było realizowane w latach 2011-2014. Przed 2011 r. zrealizowany został natomiast kubaturowy efekt rzeczowy zadania, tj. hala o powierzchni użytkowej 5 217 m² o wartości 33 813,2 tys. zł, z tego 30 978,0 z budżetu państwa.

(dowód: akta kontroli str. 12-13, 42-75, 2311-2318)

1.2. Szczegółowemu badaniu poddano inwestycje rozpoczęte, a nie zakończone w latach 2011-2014.

⁵ Taki efekt rzeczowy nie był ujęty w programie przed nowelizacją ustawy

⁶ Budowa segmentu G i wykończenie segmentu A zakończono w grudniu 2014 r. Rozpoczęcie użytkowania podstawowych urządzeń i aparatury badawczej zainstalowanej w październiku 2014 r., zaplanowano na luty 2015 r.

⁷ Dla których w harmonogramie realizacji i finansowania nie przewidziano efektów rzeczowych.

1.2.1. Dla inwestycji tych Uczelnia posiadała uzgodnione z dysponentem (Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego) programy inwestycji, zgodne z wymogami określonymi w § 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 grudnia 2010 r.⁸

Programy inwestycyjne, zaktualizowane na dzień 13 listopada 2014 r., zakładały:

- dla budowy budynku Wydziału Humanistycznego (Historycznego) okres realizacji inwestycji od kwietnia 2012 r. do sierpnia 2015 r., planowany efekt rzeczowy w postaci przekazania do użytkowania budynku o powierzchni użytkowej 14 346,2 m² i kubaturze 81 220,2 m³ oraz wartość kosztorysową inwestycji 85 814,0 tys. zł (w tym dotacja celowa z budżetu państwa – 77 005,4 tys. zł oraz środki własne w wysokości 8 808,6 tys. zł).

- dla budowy dróg i parkingów przy Wydziale Chemii okres realizacji inwestycji od września 2011 r. do II kwartału 2015 r., planowany podstawowy efekt rzeczowy w postaci miejsc postojowych w liczbie 299 szt. i powierzchni 2 598 m², dróg z betonu asfaltowego i kostki betonowej o łącznej powierzchni 3 955 m², robót adaptacyjnych dróg z kostki betonowej o powierzchni 370 m² oraz wartość kosztorysową inwestycji 5 654,8 tys. zł (w tym dotacja celowa z budżetu państwa – 4 986,6 tys. zł oraz środki własne w wysokości 668,2 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 170-237)

Program inwestycji „Zakup gruntów – Kampus Morasko” oraz program inwestycji „Zakup gruntów – Kampus Morasko II etap” zostały zaktualizowane na dzień 12 października 2012 r. Zgodnie z tymi dokumentami planowano:

- okres realizacji inwestycji od maja 2011 r. do grudnia 2013 r., wartość kosztorysowa inwestycji - 3 515,0 tys. zł (cała kwota z dotacji celowej), łączna powierzchnia przewidzianych do zakupu czterech działek pod przyszłą realizację domów studenckich - 24 749 m².

- okres realizacji inwestycji od czerwca 2012 r. do grudnia 2013 r., wartość kosztorysowa inwestycji – 4 400,0 tys. zł (cała kwota z dotacji celowej), łączna powierzchnia przewidzianych do zakupu trzech działek pod przyszłą realizację domów studenckich - 17 431 m².

Do końca 2014 r. zostały zakupione w ramach ww. zadań dwie działki o łącznej powierzchni 12 758 m² i wartości 2 770,0 tys. zł. W stosunku do pozostałych działek trwały procedury wywłaszczeniowe. Programy inwestycyjne dla ww. zadań – według wyjaśnień Kierownika Działu Inwestycji - zostaną zaktualizowane, gdy możliwe będzie sprecyzowanie terminu wykupu działek wchodzących w zakres zadań.

(dowód: akta kontroli str. 238-285)

1.2.2. Uczelnia posiadała kompletną dokumentację projektową (w stosunku do realizowanego zakresu rzeczowego i terminu rozpoczęcia robót budowlanych), w tym:

- dla inwestycji budynek Wydziału Humanistycznego (Historycznego) - projekt budowlany zatwierdzony decyzją Prezydenta Miasta Poznania o pozwoleniu na budowę nr 1227/2012 z dnia 14 czerwca 2012 r.;

- dla budowy dróg, parkingów i zagospodarowania terenu przy Wydziale Chemii - projekt budowlany zatwierdzony decyzjami Prezydenta Miasta Poznania

⁸ W sprawie szczegółowego sposobu i trybu finansowania inwestycji z budżetu państwa (Dz.U. z 2010 r., Nr 238, poz. 1579).

o pozwoleniu na budowę: nr 2996/2007 z dnia 16 listopada 2007 r.⁹ oraz nr 635/2009 z 8 kwietnia 2009 r.¹⁰.

Projekty wykonawcze dotyczące powyższych inwestycji, przedmiary robót i specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót budowlanych, zostały sporządzone przez projektanta zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego¹¹.

(dowód: akta kontroli str. 1295-1312, 2035, 2096-2119, 2146-2168, 2198-2255)

1.3. Uczelnia posiadała kompletną i aktualną dokumentację budowy dla badanych inwestycji. Wraz z wnioskiem o pozwolenie na budowę składała oświadczenia o posiadaniu prawa do dysponowania nieruchomością na cele budowlane. Oświadczenia te były zgodne ze stanem faktycznym.

Kierownicy budów posiadali uprawnienia budowlane w odpowiedniej specjalności¹² i ważne zaświadczenia wydane przez Wielkopolską Izbę Inżynierów Budownictwa. Realizowali oni obowiązki określone w art. 22 ustawy z dnia 7 lipca 1999 r. – Prawo budowlane¹³. Okoliczności związane z niezapewnieniem usunięcia wad stwierdzonych w trakcie odbioru końcowego robót przedstawione zostały w części III niniejszego wystąpienia.

UAM był w posiadaniu planów bezpieczeństwa i ochrony zdrowia dotyczących ww. budów. Plany te były opracowane przed rozpoczęciem robót i spełniały warunki określone w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia¹⁴.

(dowód: akta kontroli str. 2032, 2033, 2096-2097, 2146-2168, 2198-2212)

1.4. Kwoty ujęte w planach finansowych Uczelni na lata 2011-2014 na realizację programu wieloletniego opracowane były z uwzględnieniem środków przeznaczonych na finansowanie inwestycji i zgodne z założeniami przyjętymi w programach inwestycji. Wnioski o dotację budżetową na poszczególne lata sporządzano stosownie do stanu przygotowania inwestycji do realizacji w kolejnym roku.

W ustawie budżetowej na 2011 r., na realizację programu wieloletniego ujęte zostały nakłady w wysokości 83 954 tys. zł, z przeznaczeniem na: budowę budynku dydaktycznego Kolegium UAM w Pile – 1 000,0 tys. zł, budowę Wydziału Chemii Poznań – Morasko – 27 679,5 tys. zł, budowę Wydziału Chemii segment A i G – 53 274,5 tys. zł, budowę dróg i parkingów przy Wydziale Chemii – 2 000,0 tys. zł.

W ustawie budżetowej na 2012 r. ujęte zostały nakłady w wysokości 71 795 tys. zł. Uczelnia wystąpiła do dysponenta o przesunięcie środków w kwocie 26 535 tys. zł do wykorzystania w latach 2014-2015. Sytuacja ta spowodowana była

⁹ Projekt ten dotyczył budowy budynku Chemii oraz zagospodarowania terenu wokół niego. Budowę budynku Chemii rozpoczęto w 2007 r. i prowadzono ją do 2014 r.

¹⁰ W zakresie działki nr 269/1 objętej projektem wystąpiono odrębnym wnioskiem z 11.02.2009 r. o wydanie pozwolenia na budowę. Na etapie przygotowywania poprzedniego wniosku o pozwolenie na budowę stwierdzono, że UAM – jako inwestor nie posiadał prawa dysponowania ww. działką. Realizację budowy na terenie działki 269/1 nastąpiła po uregulowaniu jej stanu prawnego (12.06.2008 r. zostało zawarte porozumienie pomiędzy Uniwersytetem, a Skarbem Państwa).

¹¹ Dz.U. z 2013, poz.1129, zwane dalej rozporządzeniem z dnia 2 września 2004 r.

¹² Kierownicy budowy: w branży budowlanej (budynku wydziału Humanistycznego /Historycznego/) p. Krzysztof Papke posiadał uprawnienia budowlane w specjalności konstrukcyjno - budowlanej (bez ograniczeń), w branży budowlanej (budowa dróg, parkingów i zagospodarowanie terenu przy Wydziale Chemii) p. Przemysław Wrzyszczyński posiadał uprawnienia w specjalności konstrukcyjno - inżynierskiej w zakresie budowy dróg i torowisk.

¹³ Dz.U. z 2013 r. poz. 1409 ze zm.

¹⁴ Dz.U. nr 120 poz. 1126

przedłużającymi się postępowaniami wyłączeniowymi oraz długotrwałymi procedurami przetargowymi dotyczącymi realizacji budynku Wydziału Humanistycznego (Historycznego). Pozostałe środki w kwocie 45 260 tys. zł przeznaczone zostały na: zakup gruntów – 2 770 tys. zł, budowę dróg i parkingów przy Wydziale Chemii – 2 913 tys. zł, budowę Wydziału Chemii – segment A i G – 23 017,5 tys. zł, budynek dydaktyczny blok E Wydziału Pedagogiczno-Artystycznego w Kaliszu – 12 929 tys. zł, budynek Wydziału Humanistycznego (Historycznego) – 3 630,5 tys. zł.

W ustawie budżetowej na 2013 r. ujęte zostały nakłady w wysokości 39 556 tys. zł. Uczelnia wystąpiła do dysponenta o przesunięcie środków w kwocie 5 145 tys. zł zaplanowanych na zakup gruntów i zakup gruntów etap II, z przeznaczeniem ich na budowę Wydziału Humanistycznego (Historycznego). Środki z budżetu państwa na rok 2013 zostały przeznaczone na: budowę dróg i parkingów przy Wydziale Chemii – 73,6 tys. zł i budynek Wydziału Humanistycznego (Historycznego) – 39 482,4 tys. zł.

W ustawie budżetowej na 2014 r. ujęte zostały nakłady w wysokości 44 725 tys. zł. Uczelnia wystąpiła o zwiększenie środków budżetowych dla zadania dotyczącego budowy Wydziału Humanistycznego (Historycznego) z 64 000 tys. zł do 77 005,4 tys. zł z przeznaczeniem na 2014 r. kwoty 44 725 tys. zł (jedyne zadanie finansowane w 2014 r. ze środków budżetu państwa). Uzasadniono to spiętrzeniem wydatków inwestycyjnych w 2014 r., przy jednoczesnym zastoju na rynku nieruchomości, z których środki miały być przeznaczone na inwestycje oraz ze względu na przeciągające się rozliczenia programów unijnych, gdzie zablokowane są środki własne Uczelni.

dowód: akta kontroli str. 131-402)

1.5. Uczelnia posiadała umowy gwarantujące wykonanie zaplanowanego zakresu rzeczowego inwestycji dotyczącej budowy Wydziału Humanistycznego (Historycznego) oraz budowy dróg, parkingów i zagospodarowania terenu przy Wydziale Chemii.

Wykonawcy tych inwestycji wybrani zostali na podstawie ustawy – Prawo zamówień publicznych, w trybie przetargu nieograniczonego. Wybrane oferty spełniały warunki określone w SIWZ. Przy czym, w postępowaniu dotyczącym budowy budynku Wydziału Humanistycznego (Historycznego) wykonawca w branży instalacyjnej (LINK sp. z o.o.) wybrany został w wyniku wyroku Krajowej Izby Odwoławczej, w którym orzeczono nieważność poprzedniego wyboru. Po ponownej ocenie ofert, UAM wykluczył z powodu niespełniania warunków SIWZ ofertę z najniższą ceną (Mercury Engineering sp. z o.o.) i wybrał ofertę LINK sp. z o.o.

W wyniku rozstrzygnięcia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na budowę Wydziału Humanistycznego (Historycznego), UAM zawarł w dniu 9 i 19 listopada 2012 r. oraz 30 stycznia 2013 r. trzy umowy dotyczące poszczególnych branż: budowlanej, elektrycznej i sanitarnej, o łącznej wartości 75 560 tys. zł¹⁵. Termin realizacji umowy ustalony pierwotnie na 30 września 2014 r., zmieniony został aneksami do umowy na 31 października 2014 r. Zawarte umowy były zgodne z SIWZ, a ich zapisy zabezpieczały interesy Uczelni¹⁶. W inwestycji dotyczącej budowy Wydziału Humanistycznego (Historycznego) wystąpiły przypadki

¹⁵ Odpowiednio z Aldesa Construcciones SA w zakresie branży budowlanej - wartość umowy 50 387 415,35 zł, LINK sp. z o.o. w zakresie branży elektrycznej - wartość umowy 15 976 470 zł. i Mercury Engineering Polska sp. z o.o. w zakresie branży sanitarnej – wartość umowy 9 196 112,01 zł.

¹⁶ Określano w nich m.in. kwestie: 36 miesięcznej gwarancji jakości na przedmiot umowy, kar umownych za opóźnienie w wykonaniu przedmiotu umowy, usunięciu wad stwierdzonych przy odbiorze końcowym lub ujawnionych w okresie rękojmi lub gwarancji, zabezpieczenie należytego wykonania umowy

nieistotnych zmian dokumentacji projektowej, które zostały wskazane w dokumentacji powykonawczej.

W wyniku rozstrzygnięcia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na budowę dróg, parkingów i zagospodarowania terenu przy Wydziale Chemii UAM zawarł umowę z 27 października 2011 r. o wartości 5 654,8 tys. zł. Zawarta umowa była zgodna z SIWZ, a jej zapisy zabezpieczały interesy Uczelni. Ustalona kwota zamówienia była niższa w stosunku do kosztorysu inwestorskiego (gdzie ustalono kwotę 8 463 tys. zł). Występując o dotację na to zadanie, UAM dokonał zmniejszenia wartości kosztorysowej do wartości wynikającej z przetargu.

(dowód: akta kontroli str. 1185-1294, 1313-1553)

Uwaga dotycząca
badanej działalności

Projekty wykonawcze dotyczące inwestycji: budowa Wydziału Humanistycznego (Historycznego) oraz budowa dróg, parkingów i zagospodarowania terenu przy Wydziale Chemii nie zawierały śladu rewizyjnego potwierdzającego ich sprawdzenie. Obowiązek w tym zakresie wynika z § 5 ust. 4 rozporządzenia z dnia 2 września 2004 r.¹⁷. Fakt sprawdzenia tych projektów, po ich sporządzeniu, został potwierdzony przez projektantów w formie oświadczenia złożonego w trakcie kontroli NIK, w dniu 18 lutego 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 2034-2035, 2018-2100, 2326, 2348-2349)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Wydatkowanie środków publicznych na realizację inwestycji

Opis stanu
faktycznego

W latach 2011-2014, nakłady na inwestycje w ramach programu wieloletniego wyniosły:

- z dotacji budżetowej: w 2011 r. – 80 998 tys. zł, w 2012 r. – 42 529 tys. zł, w 2013 r. – 34 411,0 tys. zł i w 2014 r. – 44 725,0 tys. zł.

- ze środków własnych: w 2011 r. – 804,2 tys. zł, w 2012 r. – 907,1 tys. zł, w 2013 r. – 3 744,2 tys. zł i w 2014 r. – 3 640,3 tys. zł.

Urząd Miasta Kalisza przekazał w 2013 r. 2 310,0 tys. zł, a w 2014 r. 690 tys. zł na rozbudowę Wydziału Pedagogiczno-Artystycznego w Kaliszu.

(dowód: akta kontroli str. 369-402)

Na budynek Wydziału Humanistycznego (Historycznego) od początku realizacji inwestycji do 31 grudnia 2014 r. poniesiono nakłady w wysokości 78 896,4 tys. zł, w tym z budżetu 77 005,4 tys. zł (100% planowanych) i ze środków własnych 1 891,0 tys. zł (21% planowanych). Z tego, na opracowanie dokumentacji wydano 3 628,5 tys. zł (w 2012 r.), roboty budowlano – montażowe 75 059,9 tys. zł (w 2013 i 2014 r.) i inne nakłady, w tym wynagrodzenie za obsługę inwestorską 207,9 tys. zł (w latach 2012-2014). Wielkość nakładów pozostających do zakończenia inwestycji wynosi 6 917,6 tys. zł na zakup pierwszego wyposażenia oraz wynagrodzenie za obsługę inwestorską (planowane do poniesienia w 2015 r. ze środków własnych).

(dowód: akta kontroli str. 16-19, 403-436)

Na budowę dróg i parkingów przy Wydziale Chemii od początku realizacji inwestycji do 31 grudnia 2014 r. poniesiono nakłady w wysokości 5 378,2 tys. zł, w tym z budżetu 4 986,6 tys. zł (100% planowanych) i ze środków własnych 391,6 tys. zł

¹⁷ W związku z art. 20 ust. 2 i 3 prawa budowlanego

(41% planowanych). Z tego, na roboty budowlano – montażowe wydano 5 364,1 tys. zł (w latach 2011-2013 r.) i inne nakłady, w tym wynagrodzenie za obsługę inwestorską 14,1 tys. zł (w 2013 r.). Wielkość nakładów pozostających do zakończenia inwestycji wynosi 276,6 tys. zł na roboty budowlano – montażowe (planowane do poniesienia w 2015 r. ze środków własnych).

(dowód: akta kontroli str. 37-40, 467-480)

Na inwestycje dotyczące zakupu gruntów pod przyszłą realizację domów studenckich do 31 grudnia 2014 r. poniesiono nakłady w wysokości 2 770,0 tys. zł. W 2015 r. UAM planuje na ten cel środki z dotacji budżetowej w wysokości 2 137,3 tys. zł i środki własne w wysokości 100 tys. zł (na pierwsze zadanie) i 4 400,0 tys. zł z dotacji budżetowej (drugie zadanie). W przypadku utrzymania odszkodowania w wysokościach określonych w postępowaniach wyłączeniowych na realizację zadania niezbędne będą środki w wysokości odpowiednio: 3 853,1 tys. zł i 4 976,7 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 21-33, 239-285, 309-310, 437-455)

Na realizację badanych inwestycji zapewnione zostały środki z budżetu państwa. Na budynek Wydziału Humanistycznego (Historycznego) Uczelnia przeznaczała, w okresie objętym kontrolą, środki własne co najmniej w kwocie planowanej. W przypadku budowy dróg i parkingów przy Wydziale Chemii Uczelnia nie wydała w 2012 r. pierwotnie planowanych środków własnych w kwocie 567,3 tys. zł. Natomiast w 2013 r. wydała ze środków własnych 391,6 tys. zł (planowana - 100,9 tys. zł). Taki sposób finansowania inwestycji znalazł potwierdzenie w aktualizacji programu inwestycji na dzień 13 listopada 2014 r. Na inwestycję tę nie zostały także przeznaczone środki własne zaplanowane na 2014 r. w kwocie 125,4 tys. zł, ze względu na problemy związane z jakością wykonywanych prac przez wykonawcę (zakończenie zadania planowane jest na II kwartał 2015 r.).

(dowód: akta kontroli str. 172-285, 297-368, 622-1312)

Realizacja wydatków była zgodna z zasadami finansowania inwestycji. W jednym przypadku, za nieterminowe uregulowanie zobowiązania¹⁸, Uczelnia zobowiązana została¹⁹ do zapłaty odsetek w wysokości 717 zł, które pokryła ze środków własnych. Przekazane środki z dotacji budżetowych zostały wydatkowane w całości zgodnie z ich przeznaczeniem. Wysokość wypłaconego wynagrodzenia wykonawcom była zgodna z zawartymi umowami.

(dowód: akta kontroli str. 369-480, 622-1312)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Realizując inwestycję „Budowa dróg i parkingów przy Wydziale Chemii – Kampus Morasko”, Uczelnia wypłaciła wykonawcy wynagrodzenie za wykonane roboty w zakresie oświetlenia terenu w kwocie brutto 585,4 tys. zł z naruszeniem postanowień § 5 pkt 7 umowy nr ZP/92/B/11 z 27 października 2011 r.

W trakcie realizacji inwestycji Kierownik Działu Inwestycji przekazywała Kwesturze, z poleceniem wypłaty, faktury za wykonane roboty wystawione przez wykonawcę, mimo iż ten nie przedkładał faktur wystawionych przez zgłoszonego podwykonawcę, co było niezgodne z ww. postanowieniem umowy. Ponadto treść oświadczeń złożonych przez podwykonawcę także była niezgodna z umową. Podwykonawca oświadczał bowiem, że wykonawca nie zalega z płatnościami według stanu na dany

¹⁸ Faktura nr 02/01/12 z dnia 15 lutego 2012 r. wystawiona dla Przedsiębiorstwa Wielobranżowego Tor-Bruk sp. z o.o.

¹⁹ Nota odsetkowa nr 1/6/12/TOR-BRUK z dnia 23 lutego 2012 r.

dzień, a był obowiązany złożyć oświadczenie o braku roszczeń wobec zamawiającego za wykonane roboty. W rezultacie, Uczelnia nie posiadała informacji dotyczących stanu wzajemnych rozliczeń pomiędzy wykonawcą a podwykonawcą, zaś podwykonawca zwrócił się do Uczelni o zapłatę kwoty 125 tys. zł wynikającej z faktury VAT nr 07/12/2013 z 13 grudnia 2013 r., stanowiącej nieuregulowaną – według niego – należność za wykonaną i odebraną przez Uczelnię pracę.

Do zakończenia kontroli faktura VAT nr 07/12/2013 z 13 grudnia 2013 r. nie została przez Uczelnię zapłacona. Jak wyjaśnił Kanclerz, Uczelnia uznaje to roszczenie za bezzasadne, bowiem podwykonawca złożył pisemne oświadczenie, że według stanu na 1 marca 2013 r., wykonawca nie zalega wobec niej z żadnymi płatnościami.

Dział Inwestycji Uczelni posiadał informacje na temat rzeczowego zaawansowania robót, ale wiedza o płatnościach pomiędzy wykonawcą i podwykonawcą wynikała jedynie ze składanych przez podwykonawcę oświadczeń o niezaleganiu z płatnościami. Dział Inwestycji, wypłacając wynagrodzenie wykonawcy, nie posiadał informacji na temat tego, ile faktur i na jaką kwotę podwykonawca wystawił na rzecz wykonawcy za wykonane roboty i czy wszystkie roszczenie podwykonawcy w tym zakresie zostały zaspokojone.

(dowód: akta kontroli str. 481-504, 1185-1242, 2320-2339)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, wydatkowanie środków publicznych na realizację inwestycji.

3. Realizacja procesów inwestycyjnych i nadzór nad realizacją inwestycji

Opis stanu faktycznego

3.1. Termin realizacji budowy Wydziału Humanistycznego (Historycznego) - zakres prac budowlanych, elektrycznych i sanitarnych - ustalony został w umowie na 30 września 2014 r. Termin ten został przedłużony do 31 października 2014 r. z powodu wstrzymania prac w wyniku niesprzyjających warunków atmosferycznych, co zostało potwierdzone protokołami konieczności z 5 września 2014 r. Roboty budowlane trwały do 12 listopada 2014 r., tj. o 12 dni dłużej, niż wynikało to z umowy. Prace elektryczne i sanitarne zakończyły się terminowo, tj. 31 października 2014 r.

W dniu 27 listopada 2014 r., UAM naliczył wykonawcy karę za 12 dni opóźnienia w wykonaniu przedmiotu umowy, zgodnie z § 12 pkt 1a umowy nr ZP/77/12/1 z 19 listopada 2012 r. W wyniku zawartej w dniu 24 lutego 2015 r. ugody pozasądowej między UAM, a wykonawcą wysokość kary umownej została zmniejszona z 3 023 244,84 zł do kwoty 250 000 zł. Kwota 250 tys. zł została w dniu 27 lutego 2015 r. zapłacona.

Odbiór robót związanych z budową Wydziału Humanistycznego (Historycznego) nastąpił w dniach: 5 grudnia (branża elektryczna i sanitarna) i 11 grudnia 2014 r. (branża budowlana). Stwierdzone usterki w zakresie branży elektrycznej i sanitarnej zostały usunięte do 29 stycznia 2015 r., natomiast termin usunięcia usterek dotyczących branży budowlanej wyznaczono na maj 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 14-20, 1243-1294, 2083-2095, 2120-2145, 2342-2347, 2360)

Budowa dróg, parkingów i zagospodarowania terenu przy Wydziale Chemii została rozpoczęta w listopadzie 2011 r. i według umowy miała się zakończyć do 28 czerwca 2013 r. Wykonawca poinformował o zakończeniu robót i zgłosił gotowość do ich odbioru 28 czerwca 2013 r. Zakres prac elektrycznych i kanalizacyjnych został odebrany 12 lipca 2013 r. Usterki stwierdzono w zakresie prac budowlanych

i nasadzeń roślin, a ich termin usunięcia ustalono na 30 kwietnia 2014 r. Do końca kontroli NIK usterki nie zostały usunięte i tym samym inwestycja nie została zakończona (wykonawca opuścił plac budowy). Zrealizowano 95% całości inwestycji.

Wartość prac pozostałych do wykonania, zgodnie z kosztorysem inwestorskim sporządzonym przez UAM, w związku z zamówieniem publicznym na dokończenie ww. inwestycji wynosiła 322,6 tys. zł. Postępowanie było prowadzone w okresie sierpień – październik 2014 r. Zostało ono jednak unieważnione, gdyż jedyny oferent złożył ofertę znacznie przewyższającą kwotę, którą UAM zamierzał przeznaczyć na realizację zadania. UAM do dnia 3 marca 2015 r. nie wszczął kolejnego postępowania w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 35-41, 1185-1242, 2190-2197, 2256-2269, 2352)

3.2. UAM, w toku realizacji budowy Wydziału Humanistycznego (Historycznego) oraz dróg parkingów i zagospodarowania terenu przy Wydziale Chemii nie korzystał z instytucji inwestora zastępczego. Nadzór nad wykonywaniem prac sprawowali inspektorzy nadzoru inwestorskiego (w branżach: budowlanej, sanitarnej i elektrycznej) zatrudnieni w Dziale Inwestycji UAM. Zawarta umowa o prace projektowe zapewniła UAM nadzór autorski nad realizacją budowy Wydziału Humanistycznego (Historycznego).

W dziennikach budowy dokumentowano m.in. odbiory robót budowlanych ulegających zakryciu, sprawdzanie jakości wykonywanych robót, przeprowadzenie prób i odbiorów technicznych instalacji i urządzeń oraz zakres wykonania i zgłoszonych do odbioru frontów robót.

Specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót budowlanych zawierały wymagania dotyczące właściwości wyrobów budowlanych oraz niezbędne wymagania związane z ich przechowywaniem, transportem, warunkami dostawy, składowaniem i kontrolą jakości. Wymagania te były respektowane.

(dowód: akta kontroli str. 2032-2033, 2096-2119, 2213-2242)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Uгода, w wyniku której zmniejszono wysokość kary umownej z 3 023 244,84 zł do 250 000 zł na rzecz wykonawcy robót polegających na budowie Wydziału Humanistycznego (Historycznego), zawarta została z uwagi na zaistnienie przesłanek miarkowania kar umownych, określonych w art. 484 § 2 Kodeksu cywilnego. Strony zgodnie uznały, że przedmiot umowy został wykonany w znacznej części (w 96%), a wysokość naliczonej kary jest rażąco wygórowana (wartość robót wykonanych po terminie wynosiła 1 892 716,8 zł, okres opóźnienia wynosił 12 dni, a UAM nie poniósł z tytułu opóźnienia żadnej szkody majątkowej).

Radca prawny Uczelni (w opinii z dnia 16 stycznia 2015 r.) dokonała analizy argumentów zgłoszonych przez wykonawcę i wskazała na zagrożenia i dodatkowe koszty związane z sądowym rozstrzygnięciem sporu oraz przedstawiła - w oparciu o poglądy doktryny i orzecznictwo - sposób wyliczenia i wysokość minimalnej kwoty kary umownej, wyczerpującej roszczenia UAM (tj. iloczyn 12 dni opóźnienia i 0,5 % wartości robót wykonanych po upływie terminu, stanowiący kwotę 113 562,96 zł).

W dniu 20 stycznia 2015 r., UAM przystąpił do negocjacji z wykonawcą, w wyniku których podjęto decyzję o miarkowaniu kary i ustaleniu jej wysokości na kwotę 250 000 zł. Nie udokumentowano jednak przebiegu tych negocjacji, w tym sposobu ustalenia kwoty przyjętej w ugodzie.

Nie kwestionując celowości zawarcia ugody co do samej zasady, NIK wskazuje na brak udokumentowania procesu podejmowania decyzji mających wpływ na wysokość ostatecznie ustalonej pomiędzy stronami należności Uczelni.

(dowód: akta kontroli str. 1243-1264, 2120-2129, 2353-2415)

2. Do zakończenia kontroli NIK, UAM nie naliczył wykonawcy prac związanych z budową dróg, parkingów i zagospodarowania terenu przy Wydziale Chemii kary umownej za opóźnienie w usunięciu usterek, zgodnie z § 12 pkt 1c umowy²⁰.

W dniu 12 lipca 2013 r. przeprowadzono końcowy odbiór prac związanych z umową, w trakcie którego stwierdzono usterki, na których usunięcie wyznaczono termin do 30 kwietnia 2014 r. Prace te nie zostały dotychczas zrealizowane.

Kierownik Działu Inwestycji wskazała, że do czasu usunięcia usterek UAM nie ma pełnej wiedzy o wysokości roszczeń w stosunku do wykonawcy. W Dziale Inwestycji została zgromadzona pełna dokumentacja w przedmiotowej sprawie i niezwłocznie po zakończeniu realizacji zadania przez kolejnego wykonawcę, wyłonionego w wyniku zamówienia publicznego, UAM wystąpi z roszczeniami do wykonawcy, który opuścił plac budowy.

(dowód: akta kontroli str. 1185-1242, 2190-2197, 2325-2326, 2369)

3. UAM nie podjął skutecznych działań w celu uzyskania zabezpieczenia należytego wykonania umowy przez wykonawcę ww. robót, w związku z wyznaczeniem długiego terminu (9 miesięcy) na usunięcie usterek stwierdzonych podczas odbioru końcowego prac objętych umową.

Dla zabezpieczenia należytego wykonania umowy, wykonawca wniósł w formie gwarancji bankowej kwotę 197 917,03 zł. Zabezpieczenie ważne było do 28 lipca 2013 r. Na usunięcie usterek, stwierdzonych w trakcie odbioru końcowego, wyznaczono termin do 30 kwietnia 2014 r.

UAM bezskutecznie monitował (ustnie) wykonawcę o przedłużenie ważności gwarancji. Z pismem zwrócił się do wykonawcy dopiero po upływie ważności gwarancji, tj. 30 sierpnia 2014 r. W wyniku tego stracił możliwość skutecznego zabiegania o przedłużenie zabezpieczenia (np. poprzez wskazanie alternatywy w postaci wypowiedzenia umowy i naliczenia kar z tego tytułu) i w konsekwencji stracił zabezpieczenie należytego wykonania umowy. Do zakończenia kontroli NIK, zadanie nie zostało zrealizowane.

Kierownik Działu Inwestycji podała, że wobec obecności wykonawcy na budowie w lipcu 2013 r. „przedstawiciele UAM ustnie, czy telefonicznie upominali go o przedłużenie gwarancji”. W ocenie NIK, udokumentowane działania zostały podjęte zbyt późno, a wcześniejsza forma działań miała wpływ na ich nieskuteczność.

Ważna nadal pozostaje gwarancja na zabezpieczenie roszczeń z tytułu rękojmi za wady w wysokości 84 821,59 zł.

(dowód: akta kontroli str. 1185-1242, 2190-2197, 2325-2369)

4. W dzienniku budowy Wydziału Humanistycznego (Historycznego) brak było adnotacji dotyczących sposobu realizacji zaleceń inspektora nadzoru²¹. Ponadto

²⁰ Za każdy dzień opóźnienia liczony od upływu terminu wyznaczonego na usunięcie wad – tj. od 30 kwietnia 2014 r. - wykonawca zapłaci UAM karę umowną w wysokości 0,5% wynagrodzenia umownego brutto (5 654 772, 36 zł). Ww. opóźnienie wynosiło 303 dni – licząc od 1 maja 2014 r. do 28 lutego 2015 r. Na dzień 28 lutego 2015 r. wysokość ww. kary wynosi już 8 566 980,13 zł.

²¹ W dzienniku budowy nr 1/2013, str. 77, inspektor nadzoru wpisał w dniu 23 stycznia 2014 r. uwagę, że przed montażem central wentylacyjnych należy oczyścić elementy składowe, wysuszyć filtry kieszeniowe oraz zabezpieczyć w stropach otwory. W dzienniku budowy nr 2/2014, str. 10, inspektor nadzoru zalecił w dniu 15 października 2014 r. skorygować ustawienia nawiewników. W dzienniku budowy brak było informacji, czy i w jaki sposób zalecenia te zostały zrealizowane.

inspektorzy nadzoru inwestorskiego w branży elektrycznej i sanitarnej nie odnotowali faktu odbioru końcowego robót. Kierownik Działu Inwestycji wyjaśniła, że było to wynikiem niedopatrzenia.

W dzienniku budowy dróg, parkingów i zagospodarowania terenu przy Wydziale Chemii inspektor nadzoru inwestorskiego nie odniósł się natomiast do wpisu kierownika budowy o zakończeniu prac i nie odnotował istotnego dla przebiegu budowy faktu nieodebrania prac (co zostało udokumentowane osobnym protokołem z dnia 12 lipca 2013 r.). Kierownik Działu Inwestycji podała, że ww. braki były spowodowane przeoczeniem.

Takie postępowanie naruszało § 2 ust. 1 i § 8 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia²².

(dowód: akta kontroli str. 2101-2145, 2190-2197, 2213-2242, 2369)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

4. Efekty realizacji wybranych inwestycji

Opis stanu
faktycznego

4.1. Spośród inwestycji rozpoczętych, a nie zakończonych w latach 2011-2014, Uczelnia do końca 2014 r. osiągnęła planowany efekt rzeczowy:

- dla Wydziału Humanistycznego (Historycznego) – wybudowano budynek o powierzchni użytkowej 14 346,19 m². Do 19 lutego 2015 r. odbyły się wszystkie obowiązkowe kontrole konieczne do uzyskania pozwolenia na użytkowanie;
- dla budowy dróg, parkingów i zagospodarowanie terenu przy Wydziale Chemii - wykonano 299 miejsc postojowych, oraz wybudowano 1 404 m² dróg asfaltowych i 2 551 m² dróg z kostki betonowej. Odbiór ww. prac konieczny był do uzyskania w 2013 r. pozwolenia na użytkowanie segmentu G budynku Wydziału Chemii. Do końca 2014 r. nie osiągnięto pierwotnie planowanego efektu rzeczowego dotyczącego zagospodarowania terenu.

Informacje dotyczące efektów rzeczowych dwóch inwestycji w zakresie zakupu gruntów wskazano w obszarze drugim niniejszego wystąpienia.

Spośród inwestycji zakończonych do końca 2014 r. Uczelnia osiągnęła planowany efekt rzeczowy:

- dla budynku dydaktycznego etap I zadanie 2 blok E Wydziału Pedagogiczno-Artystyczny w Kaliszu - wybudowano budynek o powierzchni użytkowej 3 554,08 m². Budynek przekazano do użytkowania we wrześniu 2014 r. (rzeczywiste użytkowanie rozpoczęło w październiku 2014 r.);
- dla budynku dydaktycznego Kolegium UAM w Pile - wybudowano budynek o powierzchni użytkowej 5 892,6 m². Budynek przekazano do użytkowania częściowo we wrześniu 2010 r., a częściowo w styczniu 2011 r. (rzeczywiste użytkowanie nastąpiło odpowiednio w październiku 2010 r. i lutym 2011 r.). W ramach inwestycji dokonano zakupu i montażu urządzeń i aparatury badawczej²³ w marcu 2011 r. (użytkowane od marca 2011 r.). Ww. urządzenia wykorzystywane były na poziomie od 40% do 100% w wymiarze 4 lub 5 godzin dziennie;

²² Dz.U. nr 108 poz. 953 ze zm.

²³ Cztery stoły laboratoryjne, dygestorium, autoklaw.

- dla budowy Wydziału Chemii (dwa zadania: budowa segmentów B,C,D,E,F i stan surowy segmentu A oraz segment G i wykończenie segmentu A) - wybudowano budynek o powierzchni użytkowej 27 106,8 m². Segmenty B,C,D,E,F budynku przekazano do użytkowania w grudniu 2011 r. (użytkowanie rozpoczęto w styczniu 2012 r.), segment A - w czerwcu 2012 r. i październiku 2012 r. oraz segment G - w marcu 2013 r. i lutym 2015 r. Urządzenia i aparatura badawcza przeznaczone do segmentów A,B,C,D,E,F²⁴ zakupione i zainstalowane zostały w grudniu 2011 r., a korzystano z nich od lutego 2012 r. od 50% do 100% przez 5 dni w tygodniu. Urządzenia i aparatura badawcza przeznaczone do segmentu G²⁵ zakupione i zainstalowane zostały w październiku 2014 r., a korzystano z nich od lutego 2015 r. w 90% przez 5 dni w tygodniu.

(dowód: akta kontroli str. 14, 20, 35, 41, 42, 47, 48, 53-67, 2028-2031, 2036-2041, 2054-2059, 2083-2095)

4.2. Stopień wykorzystania budynków Wydziału Humanistycznego (Historycznego), Chemii oraz Pedagogiczno-Artystycznego w Kaliszu, mierzony liczbą studentów w 2013 r. i 2014 r. w stosunku do założeń, wynosił od 72,5% do 93,8 %²⁶.

(dowód: akta kontroli str. 2270-2298)

4.3. W latach 2011-2014 r. realizacja wieloletniego programu UAM była kontrolowana przez Urząd Kontroli Skarbowej w Poznaniu w trakcie jednej kontroli obejmującej inwestycje prowadzone w latach 2010-2012. W wyniku ww. kontroli nie sformułowano wniosków pokontrolnych. W wyniku kontroli przeprowadzonej przez NIK w 2010 r. sformułowano trzy wnioski pokontrolne, z których dwa zostały w pełni zrealizowane. Dotyczyły one podjęcia działań zapewniających wykorzystanie deklarowanych środków własnych na realizację inwestycji oraz rozliczenia środków dotacji przyznanych na lata 2007-2009, a wykorzystanych na refundację wydatków poniesionych ze środków własnych przed 2007 r. W ocenie NIK, wniosek dotyczący poprawy skuteczności nadzoru inwestorskiego nie został w pełni zrealizowany, biorąc pod uwagę wyżej opisane ustalenia w tym obszarze.

(dowód: akta kontroli str. 2309-2319)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Budynek Kolegium UAM w Pile, w roku akademickim 2013/2014 był wykorzystany jedynie w 31,6%, a w roku akademickim 2014/2015 – w 26,5%²⁷.

Według stanu na 31 listopada 2013 r. i 2014 r. liczba studentów studiów stacjonarnych I stopnia wynosiła odpowiednio 259 i 217 osób, podczas gdy zakładano, że będzie ona wynosiła 820 rocznie. Kanclerz Uczelni wskazał, że plan budowy tego obiektu powstał w 2003 r.²⁸, a założenia dotyczące liczby studentów zostały podane w regulaminie konkursowym na projekt ww. obiektu z 2005 r.²⁹. Podkreślił, że od 2011 r. ośrodek Uczelni w Pile podjął akcję rozwoju studiów podyplomowych w celu zniwelowania tej różnicy. W wyniku tego, w roku akademickim

²⁴ Dygestoria, zmywarki, stoły laboratoryjne, szafy chemiczne, chłodzarki termiczne

²⁵ Dygestoria, stoły laboratoryjne

²⁶ W założeniach z 2011 r. w regulaminie konkursowym na projekt budynku Wydziału Humanistycznego (Historycznego) wskazano, że budynek jest przeznaczony dla 2 300 studentów. Wg stanu na 30.11.2013 r. i 30.11.2014 r. było ich odpowiednio 2 136 i 1 845. W założeniach z 2005 r. w regulaminie konkursowym na projekt budynku Wydziału Chemii wskazano, że budynek jest przeznaczony dla 1 500 studentów. Wg stanu na 30.11.2013 r. i 30.11.2014 r. było ich odpowiednio 1 117 i 1 088. W założeniach z 2005 r. w regulaminie konkursowym na projekt budynku Oddziału Zamiejscowego w Kaliszu wskazano, że budynek jest przeznaczony dla 1 030 studentów. Wg stanu na 30.11.2013 r. i 30.11.2014 r. było ich odpowiednio 966 i 911.

²⁷ Stopień wykorzystania budynku mierzony liczbą studentów w danych latach akademickich, do liczby pierwotnie planowanej.

²⁸ Kanclerz podniósł, że inicjatywa budowy ww. obiektu była wspierana zarówno przez Radę Miasta Pily jako i „Obywatelski Ruch na rzecz Budowy Wydziału Zamiejscowego UAM w Pile”, a towarzyszyło temu ogromne zainteresowanie lokalnych mediów.

²⁹ Założenia dotyczące liczby studentów w planowanym obiekcie Uczelni w Pile, oparte były na analizie rekrutacji w latach 2002-2005 i uwzględniały zainteresowanie prowadzonymi studiami na Uczelni w Wągrowcu i Śreńcu.

2014/2015, 176 osób odbywa studia w tym trybie. Natomiast w roku akademickim 2016/2017 w Pile planowane jest uruchomienie stacjonarnych studiów II stopnia, co zwiększyć powinno również zainteresowanie stacjonarnymi studiami I stopnia. Uczelnia pracuje także nad zwiększeniem liczby kierunków studiów stacjonarnych oraz oferty studiów podyplomowych. W jego ocenie ww. działania pozwolą na osiągnięcie w roku akademickim 2015/2016 liczbę 500 studentów, a w kolejnym 550.

W ocenie NIK przytoczona argumentacja nie jest w pełni przekonująca. Dokumentacje określające analogiczne założenia dwóch z trzech pozostałych badanych w tym zakresie inwestycji również powstały w podobnie odległym czasie³⁰, a przytoczone okoliczności nie wpłynęły w ich przypadku na taką skalę różnic między planami, a faktycznym wykorzystaniem. NIK wskazuje ponadto, że założenia odnosiły się w tym przypadku wyraźnie do formy i stopnia studiów (stacjonarne I stopnia), co powoduje, że projektując obiekt w Pile, Uczelnia brała pod uwagę potrzeby i obciążenie związane z taką, a nie inną formą kształcenia. Dlatego wykazane działania, mające poprawić wykorzystanie tego obiektu, związane z rozwijaniem toku studiów II stopnia i podyplomowych, mają charakter działań zaradczych. Nie pozwala to jednak na przyjęcie, że sposób zaplanowania wielkości obiektu, w relacji do potrzeb, był prawidłowy.

(dowód: akta kontroli str. 2229-2308, 2416-2441, 2444-2447)

2. Zakupione w grudniu 2010 r. przez Uczelnię 15 szaf katalogowych za kwotę 97,5 tys. zł w ramach inwestycji „Budowa Kolegium UAM w Pile” nie były od momentu ich zakupu wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem, tj. jako szafy do katalogu ręcznego biblioteki. Biblioteka prowadziła katalog elektroniczny. W celu umożliwienia wglądu do tego katalogu, biblioteka dysponowała 20 stanowiskami komputerowymi z dostępem do Internetu. W bibliotece znajdowało się sześć z zakupionych szaf katalogowych, z których w dwóch przechowywano płyty cd i mapy, a cztery były niewykorzystywane. Pozostałe sześć znajdowało się w innych pomieszczeniach, z czego trzy w magazynie głównym zaplecza głównego (wykorzystywane do przechowywania próbek wody) i kolejne dwa w magazynkach laboratorium (wykorzystywane do przechowywania minerałów i narzędzi laboratoryjnych).

Kanclerz Uczelni podniósł, że Uczelnia posiadała w Pile bibliotekę od 2006 r. (w wynajętych pomieszczeniach), w której posługiwano się katalogiem ręcznym, przechowywanym w użyczonych przez wynajmującego szafach. Wskazał, że specyfikacja przetargowa w tym zakresie powstała w 2007 r., a Uczelnia nie miała możliwości rezygnacji z dostawy przedmiotowych szaf. Podniósł również, że zarówno do opracowania programu użytkowego obiektu jak również do udziału w nadzorze nad przebiegiem budowy (w tym wyposażania) angażowani byli także profesorowie zainteresowanych wydziałów (przyszli użytkownicy), którzy na żadnym etapie nie zgłaszali rezygnacji z dostaw ww. szaf katalogowych.

W ocenie NIK, Uczelnia przystępując do realizacji ww. inwestycji nie zweryfikowała swoich potrzeb w zakresie wyposażenia jej w szafy katalogowe.

(dowód: akta kontroli str. 2054-2082, 2419-2420, 2425, 2441-2443)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

³⁰ W 2005 r. opracowano regulaminy konkursowe na projekty budynku Wydziału Chemii i budynku Oddziału Zamiejscowego w Kaliszu.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³¹, wnosi o:

- 1) egzekwowanie uprawnień Uczelni z tytułu zabezpieczenia należytego wykonania umów, oraz respektowanie postanowień umów zawieranych w celu realizacji inwestycji,
- 2) naliczenie należnej kary umownej zgodnie z umową nr ZP/92/B/11 z dnia 27 października 2011 r.,
- 3) realizowanie zadeklarowanych działań w celu zwiększenia stopnia wykorzystania obiektu Kolegium UAM w Pile.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 31 marca 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Dyrektor
Andrzej Aleksandrowicz

Kontrolerzy
Aneta Karska
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

.....
podpis

Paweł Siuda
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

³¹ Dz.U. z 2012 r., poz.82 ze zmianami